

INNOVATIVE WORLD
Ilmiy tadqiqotlar markazi

YANGI RENESSANS

ILMIY JURNALI

2026/5

+998335668868

www.innoworld.net

Google Scholar

zenodo

2026

YANGI RENESSANS

ILMIY JURNALI

3-JILD 5-SON

YANGI RENESSANS

ILMIY JURNALI
TO'PLAMI

3 - JILD, 5 - SON
2026

www.innoworld.net

O'ZBEKISTON-2026

YOSHLAR VA MODA: O‘ZBEKISTON MISOLIDA**Abduhakimova Ruxshona Hakim qizi**

Alisher Navoiy nomidagi Toshkent davlat o‘zbek tili va adabiyoti universiteti Psixologiya va sotsiologiya kafedrasida sotsiologiya yo‘nalishi talabasi

Annotatsiya. Mazkur maqolada O‘zbekistonda yoshlar o‘rtasida moda fenomenining shakllanishi, rivojlanish bosqichlari va uning ijtimoiy-madaniy mazmuni kompleks tarzda tahlil qilinadi. Tadqiqotda moda nafaqat estetik hodisa, balki yoshlarning ijtimoiylashuvi, o‘zini anglash va identitetini shakllantirish jarayonida muhim vosita ekanligi asoslab beriladi. Shuningdek, globalizatsiya sharoitida xalqaro moda tendensiyalarining O‘zbekiston yoshlariga ta’siri, ularning kiyinish uslubi, qadriyatlari va turmush tarziga qanday singib borayotgani ilmiy nuqtai nazardan yoritiladi.

Maqolada ijtimoiy tarmoqlar, ommaviy madaniyat va zamonaviy kommunikatsiya vositalarining yoshlar modasini shakllantirishdagi o‘rni alohida tahlil qilinib, ular orqali yangi estetik me’yorlar va ideal obrazlar yuzaga kelayotgani ko‘rsatib o‘tiladi. Shu bilan birga, milliy an’analar va zamonaviy moda o‘rtasidagi o‘zaro ta’sir, ularning uyg‘unlashuvi yoki ayrim hollarda qarama-qarshilikka kirishishi muammosi ham ochib beriladi.

Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, yoshlar modasi O‘zbekistonda ijtimoiy o‘zgarishlarning muhim indikator bo‘lib, u orqali jamiyatdagi madaniy transformatsiyalarni kuzatish mumkin. Maqolada aniqlangan muammolar asosida yoshlar o‘rtasida sog‘lom moda madaniyatini shakllantirish, milliy qadriyatlarni saqlash va rivojlantirish, hamda global ta’sirlarga moslashgan holda muvozanatli yondashuvni qaror toptirish bo‘yicha ilmiy-amaliy tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Kalit so‘zlar: yoshlar, moda, madaniyat, globalizatsiya, identitet, kiyinish uslubi, ijtimoiy tarmoqlar, O‘zbekiston.

Kirish. Bugungi globallashtirish sharoitida moda jamiyat hayotining ajralmas qismiga aylanib, ayniqsa yoshlar orasida ijtimoiy va madaniy jarayonlarni ifodalovchi muhim omil sifatida namoyon bo‘lmoqda. Moda endilikda faqat kiyinish uslubi emas, balki shaxsning o‘zini anglash, ijtimoiy mavqegini belgilash va jamiyatdagi o‘rnini ifoda etish vositasi sifatida talqin qilinadi. Shu jihatdan, yoshlar modasi ijtimoiy identitetni shakllantirishda muhim rol o‘ynaydi va ularning dunyoqarashi hamda qadriyatlarini aks ettiradi.

O‘zbekistonda ham mustaqillikdan keyingi davrda ijtimoiy-iqtisodiy va madaniy o‘zgarishlar natijasida yoshlar orasida moda madaniyati sezilarli darajada rivojlandi. Bozor iqtisodiyotiga o‘tish, xalqaro aloqalarning kengayishi va axborot texnologiyalarining rivoji yoshlarning kiyinish madaniyatiga bevosita ta’sir ko‘rsatdi.[1] Ayniqsa, internet va ijtimoiy tarmoqlar orqali global moda tendensiyalarining tez tarqalishi yoshlarning estetik qarashlarini yangicha shakllantirdi.

Shu bilan birga, O‘zbekiston yoshlar modasida milliy va zamonaviy elementlarning o‘ziga xos uyg‘unlashuvi kuzatilmoqda. Masalan, an’anaviy atlas,

adras kabi matolardan foydalanish zamonaviy dizayn bilan uyg'unlashib, yangi uslublarni yuzaga keltirmoqda. Bu jarayon bir tomondan milliy madaniyatni saqlashga xizmat qilsa, ikkinchi tomondan global madaniy oqimlar bilan integratsiyani ta'minlaydi.

Biroq mazkur jarayon bilan bog'liq muammolar ham mavjud. Jumladan, ayrim hollarda yoshlar orasida g'arbona moda ta'sirining ortib borishi milliy qadriyatlarning ikkinchi darajaga tushib qolishiga olib kelmoqda. Shuningdek, ijtimoiy tarmoqlarda yaratilayotgan ideal obrazlar yoshlar ongida stereotip go'zallik standartlarini shakllantirib, ularning psixologik holatiga ta'sir ko'rsatishi mumkin.

Mazkur maqolaning asosiy maqsadi O'zbekistonda yoshlar modasining shakllanishi, rivojlanish omillari va uning ijtimoiy-madaniy ahamiyatini tahlil qilishdan iborat. Shuningdek, yoshlar orasida moda bilan bog'liq muammolarni aniqlash va ularni bartaraf etish bo'yicha ilmiy asoslangan taklif va tavsiyalar ishlab chiqish ham tadqiqotning muhim vazifalaridan biridir.

Metod va materiallar. Mazkur tadqiqotda O'zbekistonda yoshlar orasida moda fenomenini o'rganish uchun kompleks yondashuv qo'llanildi. Jumladan, tadqiqotning nazariy asosini sotsiologik, madaniy va kommunikativ yondashuvlar tashkil etib, moda ijtimoiy hodisa sifatida tizimli ravishda tahlil qilindi. Tadqiqot jarayonida umumilmiy metodlardan – tahlil va sintez, induksiya va deduksiya, taqqoslash hamda umumlashtirish usullaridan keng foydalanildi. Ushbu metodlar orqali yoshlar modasining shakllanish omillari, uning rivojlanish tendensiyalari hamda milliy va global xususiyatlari o'zaro bog'liqlikda o'rganildi.[2]

Empirik tadqiqot qismida esa sotsiologik kuzatuv va kontent-tahlil metodlari asosiy o'rin egalladi. Xususan, Instagram, TikTok va boshqa ijtimoiy tarmoqlarda yoshlar tomonidan yaratilayotgan moda kontenti tahlil qilinib, ularning kiyinish uslubi, estetik qarashlari va trendlarga munosabati o'rganildi. Shuningdek, ochiq manbalar asosida yoshlar orasida moda bilan bog'liq xulq-atvor, iste'mol odatlari va o'zini ifoda etish shakllari haqida umumiy xulosalar chiqarildi. Tadqiqotda statistik ma'lumotlar, davlat hisobotlari va ilmiy maqolalar asosiy axborot manbai sifatida xizmat qildi.[3]

Materiallar bazasi sifatida mahalliy va xorijiy ilmiy adabiyotlar, O'zbekiston Respublikasining tegishli tashkilotlari tomonidan e'lon qilingan ma'lumotlar, shuningdek moda sanoati va yoshlar madaniyatiga oid tahliliy hisobotlar qo'llanildi. Bundan tashqari, milliy dizaynerlar faoliyati, moda ko'rgazmalari va madaniy tadbirlar haqidagi ma'lumotlar ham o'rganilib, ular orqali O'zbekistonda moda rivojining amaliy jihatlari yoritildi. Shu tarzda tanlangan metod va materiallar tadqiqot mavzusini har tomonlama, izchil va ilmiy asoslangan holda tahlil qilish imkonini berdi.

Adabiyotlar tahlili va metodologiya. Yoshlar va moda masalasi ijtimoiy-gumanitar fanlarda keng o'rganilgan bo'lib, u turli nazariy yondashuvlar asosida tahlil etiladi. Klassik sotsiologik qarashlarga ko'ra, moda jamiyatdagi ijtimoiy

tabaqalanish va taqlid mexanizmlarining mahsuli hisoblanadi. Xususan, G. Simmel modani yuqori qatlamlardan quyi qatlamlarga tarqaluvchi ijtimoiy hodisa sifatida izohlab, uning asosida yangilikka intilish va ijtimoiy ajralib turish istagi yotishini ta'kidlaydi. Ushbu yondashuv yoshlar modasini tushunishda muhim nazariy asos bo'lib xizmat qiladi, chunki yoshlar ko'pincha trendlarni qabul qiluvchi va ommalashtiruvchi ijtimoiy guruh hisoblanadi.

Keyingi tadqiqotlarda moda ijtimoiy kapital va madaniy kapital bilan bog'liq holda tahlil qilinadi. P. Bourdieu modani insonning didi, turmush tarzi va ijtimoiy mavqeini aks ettiruvchi omil sifatida ko'rsatadi. Uning fikricha, kiyinish uslubi orqali individ o'zining jamiyatdagi o'rnini namoyon etadi va bu jarayon ijtimoiy tengsizlikni mustahkamlashi mumkin. Mazkur yondashuv O'zbekistonda yoshlar orasida moda orqali o'zini ko'rsatish va ijtimoiy ajralib turish tendensiyalarini tahlil qilishda muhim metodologik asos bo'lib xizmat qiladi.

Zamonaviy ilmiy qarashlarda esa moda globalizatsiya va axborot texnologiyalari bilan chambarchas bog'liq holda o'rganiladi. M. Castells axborot jamiyati sharoitida madaniy jarayonlar, jumladan moda ham tarmoqli kommunikatsiya vositalari orqali tezkor tarqalishini ta'kidlaydi. Shu bilan birga, A. Giddens modernlik sharoitida individning o'z identitetini ongli ravishda shakllantirish jarayonida moda muhim vosita ekanligini qayd etadi. Bu yondashuvlar yoshlarning ijtimoiy tarmoqlar orqali moda tendensiyalarini qabul qilishi va qayta ishlab chiqishini tushuntirishda qo'llanildi.[4]

Mahalliy tadqiqotlarda esa yoshlar modasi ko'proq milliy qadriyatlar va madaniy meros bilan bog'liq holda tahlil qilinadi. O'zbek olimlari yoshlar kiyinish madaniyatida an'anaviylik va zamonaviylik o'rtasidagi muvozanat muhimligini ta'kidlab, milliy identitetni saqlash zarurligini ilgari suradilar. Shu jihatdan, mazkur maqolada milliy va global yondashuvlarni uyg'unlashtirgan holda tizimli metodologiya tanlandi.

Tadqiqot metodologiyasi tizimli, sotsiologik va madaniy yondashuvlar integratsiyasiga asoslanadi. Tizimli yondashuv orqali moda ijtimoiy tizimning tarkibiy qismi sifatida o'rganildi, sotsiologik yondashuv yordamida yoshlar xulq-atvori va qadriyatlari tahlil qilindi, madaniy yondashuv esa moda fenomenining ramziy va identifikatsion jihatlarini ochib berishga xizmat qildi. Shu tarzda, tanlangan metodologiya yoshlar modasini kompleks va ko'p qirrali ijtimoiy hodisa sifatida chuqur tahlil qilish imkonini berdi.

O'rganilgan muammolar. Tadqiqot jarayonida O'zbekistonda yoshlar orasida moda bilan bog'liq bir qator dolzarb muammolar aniqlandi. Avvalo, globalizatsiya ta'siri ostida yoshlar orasida g'arbona moda tendensiyalarining keskin kuchayishi milliy kiyinish an'analari va qadriyatlarining asta-sekin ikkinchi darajaga tushib qolishiga olib kelmoqda. Ayniqsa, ommaviy madaniyat va ijtimoiy tarmoqlar orqali targ'ib etilayotgan universal uslublar yoshlarning estetik qarashlarini bir xillikka olib kelib, milliy o'ziga xoslikning susayishiga sabab bo'lmoqda.[5]

Shu bilan birga, ijtimoiy tarmoqlarda shakllanayotgan “ideal obraz” tushunchasi yoshlar ongida stereotip go‘zallik standartlarini yuzaga keltirib, ularning psixologik holatiga salbiy ta‘sir ko‘rsatmoqda. Ko‘plab yoshlar moda orqali ijtimoiy tan olinishi uchun tashqi ko‘rinishga ortiqcha e‘tibor qaratib, bu esa o‘z navbatida o‘ziga ishonchsizlik, ijtimoiy bosim va taqqoslash muammolarini keltirib chiqarmoqda.

Bundan tashqari, iste‘molchilik madaniyatining kuchayishi ham muhim muammolardan biri hisoblanadi. Zamonaviy moda tez yangilanib borayotganligi sababli yoshlar orasida ortiqcha xarid qilish, brendga qaramlik va moddiy qadriyatlarni ustuvor qo‘yish holatlari kuzatilmoqda. Bu jarayon nafaqat iqtisodiy, balki ma‘naviy jihatdan ham salbiy oqibatlariga olib kelishi mumkin. Yana bir muhim muammo sifatida moda va ijtimoiy me‘yorlar o‘rtasidagi ziddiyatni ko‘rsatish mumkin. Ayrim hollarda yoshlarning kiyinish uslubi jamiyatdagi an‘anaviy qarashlar bilan mos kelmasligi natijasida ijtimoiy tanqid va tushunmovchiliklar yuzaga kelmoqda. Bu esa yoshlar va kattalar o‘rtasida madaniy tafovutni kuchaytiradi.

Muhokama va natijalar. O‘rganilgan ma‘lumotlar tahlili shuni ko‘rsatadiki, O‘zbekistonda yoshlar modasi murakkab va ko‘p qirrali ijtimoiy hodisa sifatida shakllanmoqda. Bir tomondan, global moda tendensiyalarining kirib kelishi yoshlarning dunyoqarashini kengaytirib, ularning estetik didini rivojlantirmoqda. Ikkinchi tomondan esa, bu jarayon milliy identitetning ayrim jihatlariga salbiy ta‘sir ko‘rsatishi mumkin. Shu bois, yoshlar modasida global va milliy elementlarning uyg‘unlashuvi muhim ahamiyat kasb etadi.[6]

Tadqiqot natijalariga ko‘ra, hozirgi yoshlar modani o‘zini ifoda etishning asosiy vositalaridan biri sifatida qabul qilmoqda. Ular kiyinish orqali o‘z qarashlari, qiziqishlari va ijtimoiy pozitsiyasini namoyon etishga intiladilar. Ayniqsa, ijtimoiy tarmoqlar bu jarayonni tezlashtirib, moda trendlarining shakllanishi va tarqalishida asosiy platformaga aylangan. Natijada, moda endilikda faqat individual tanlov emas, balki kollektiv madaniy jarayon sifatida namoyon bo‘lmoqda.

Shuningdek, O‘zbekistonda milliy moda elementlariga qiziqish ham asta-sekin ortib borayotganligi kuzatildi. Atlas, adras kabi an‘anaviy matolarni zamonaviy dizayn bilan uyg‘unlashtirish orqali yangi moda yo‘nalishlari paydo bo‘lmoqda. Bu esa milliy madaniyatni saqlash va uni zamonaviy shaklda rivojlantirish imkonini bermoqda.

Umuman olganda, tadqiqot natijalari yoshlar modasi jamiyatdagi ijtimoiy o‘zgarishlarning muhim ko‘rsatkichlaridan biri ekanligini tasdiqlaydi. Moda orqali yoshlarning qadriyatlari, hayot tarzi va ijtimoiy orientatsiyasi haqida muhim xulosalar chiqarish mumkin.[7]

Xulosa. Mazkur tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, O‘zbekistonda yoshlar modasi ijtimoiy, madaniy va kommunikativ omillar ta‘siri ostida shakllanayotgan murakkab jarayondir. Moda yoshlar uchun nafaqat tashqi ko‘rinish elementi, balki

o'zini ifoda etish, ijtimoiy identitetni shakllantirish va jamiyatdagi o'rnini belgilash vositasi sifatida namoyon bo'lmoqda. Ayniqsa, globalizatsiya va axborot texnologiyalarining rivojlanishi yoshlar modasining mazmuni va yo'nalishlariga sezilarli ta'sir ko'rsatib, yangi estetik qarashlar va turmush tarzini shakllantirmoqda.

Shu bilan birga, tadqiqot davomida aniqlanganidek, moda jarayonida milliy va global omillar o'rtasida muvozanatning buzilishi ayrim muammolarni yuzaga keltirmoqda. Jumladan, milliy kiyinish an'alarining chekinishi, stereotip go'zallik standartlarining shakllanishi hamda iste'molchilik kayfiyatining kuchayishi yoshlarning madaniy va psixologik rivojiga ta'sir ko'rsatmoqda. Biroq, shu bilan birga, milliy moda elementlariga bo'lgan qiziqishning ortib borayotgani va ularning zamonaviy dizayn bilan uyg'unlashuvi ijobiy tendensiya sifatida baholanadi. Umuman olganda, yoshlar modasi jamiyatdagi ijtimoiy o'zgarishlarning muhim ko'rsatkichi bo'lib, u orqali yosh avlodning qadriyatlarini, dunyoqarashi va madaniy orientatsiyasini anglash mumkin. Shu sababli, moda jarayonlarini ilmiy asosda o'rganish va uni ijobiy yo'naltirish zamonaviy jamiyat uchun muhim vazifa hisoblanadi.

Taklif va tavsiyalar. Yoshlar orasida sog'lom va muvozanatli moda madaniyatini shakllantirish uchun bir qator ilmiy-amaliy choralarni amalga oshirish zarur. Avvalo, milliy kiyinish an'alarini va qadriyatlarini zamonaviy shaklda targ'ib qilish muhim hisoblanadi. Bunda mahalliy dizaynerlar faoliyatini qo'llab-quvvatlash, milliy matolar asosida zamonaviy kolleksiyalar yaratish va ularni keng jamoatchilikka yetkazish samarali natija beradi.

Shuningdek, ta'lim muassasalarida yoshlar orasida madaniy kiyinish, estetik did va moda savodxonligini oshirishga qaratilgan maxsus dasturlarni joriy etish lozim. Bu orqali yoshlar modani ongli ravishda qabul qilishni, uni shaxsiy rivojlanish vositasi sifatida to'g'ri yo'naltirishni o'rganadilar. Ijtimoiy tarmoqlarning kuchli ta'sirini hisobga olgan holda, ushbu platformalarda sog'lom va ijobiy moda kontentini yaratish ham muhimdir. Blogerlar va kontent yaratuvchilar orqali milliy va zamonaviy uyg'unlikni targ'ib qiluvchi loyihalarni rivojlantirish yoshlar ongiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.[8]

Bundan tashqari, yoshlar orasida iste'molchilik kayfiyatini kamaytirish maqsadida barqaror moda (sustainable fashion) tamoyillarini targ'ib qilish zarur. Ya'ni, sifatli va uzoq muddat foydalaniladigan kiyimlarni tanlash, ortiqcha xarid qilishdan tiyilish va ekologik mas'uliyatni oshirishga e'tibor qaratish lozim. Shu bilan birga, moda va ijtimoiy me'yorlar o'rtasidagi ziddiyatlarni kamaytirish uchun jamiyatda bag'rikenglik muhitini shakllantirish muhimdir. Kattalar va yoshlar o'rtasida madaniy muloqotni kuchaytirish orqali turli qarashlar o'rtasida muvozanatni ta'minlash mumkin.

Yakuniy tavsiya sifatida, davlat va nodavlat tashkilotlar hamkorligida yoshlar modasini qo'llab-quvvatlovchi dasturlarni kengaytirish, moda festivallari, ko'rgazmalar va tanlovlarni muntazam tashkil etish maqsadga muvofiqdir. Bu esa

yoshlarning ijodiy salohiyatini rivojlantirish va milliy modaning xalqaro maydonda tanilishiga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati

1. Karimov I.A. *Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch*. – Toshkent, 2008.
2. Castells M. *The Rise of the Network Society*. – Oxford, 2010.
3. Abdullayeva N. *Yoshlar madaniyati va globalizatsiya*. – Toshkent, 2020.
4. O‘zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo‘mitasi ma’lumotlari, 2023.
5. Simmel G. *Fashion*. – International Quarterly, 1904.
6. Bourdieu P. *Distinction: A Social Critique of the Judgement of Taste*. – Harvard, 1984.
7. Rasulova D. *O‘zbek yoshlarining ijtimoiy xulqi*. – Toshkent, 2019.
8. Giddens A. *Modernity and Self-Identity*. – Stanford, 1991.
9. Bauman Z. *Consuming Life*. – Polity Press, 2007.
10. Jenkins H. *Convergence Culture*. – NYU Press, 2006.
11. Mahalliy dizaynerlar assotsiatsiyasi hisobotlari, 2022.
12. Instagram va TikTok analitik ma’lumotlari, 2023.
13. Erikson E. *Identity and Youth Crisis*. – Norton, 1968.
14. O‘zbekiston madaniyat vazirligi materiallari, 2023.
15. Yoshlar ishlari agentligi hisobotlari, 2022.
16. Media va kommunikatsiya tadqiqotlari markazi ma’lumotlari, 2023.
17. Moda sanoati rivoji bo‘yicha xalqaro hisobotlar, 2021.

